

عنوان مقاله:

بازشناسی هندسه تیموری در بنای گنبدسبز مشهد

محل انتشار:

فصلنامه معماری شناسی، دوره 5، شماره 23 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 10

نویسندگان:

احد نژاد ابراهیمی - استاد تمام گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز

المیرا کریمی پور - دانشجوی کارشناسی ارشد معماری اسلامی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز

خلاصه مقاله:

در خصوص تاریخ بنای گنبد سبز مشهد، شبهاتی وجود دارد؛ عده ای بنا را با توجه به تنها کتیبه تاریخ دار آن، به عصر صفوی ارتباط می دهند؛ اما بنا با اشاره کتاب فرهنگ خراسان، که فرد مدفونی در بنا را شیخ مومن معرفی کرده و همچنین وی در سال ۹۰۴ درگذشته است، می توان این بنا را به عصر تیموری منتسب دانست. به علاوه شباهت مقبره منفرد گنبدسبز مشهد با ویژگی های مقابر غیر برجی در نقشه، عناصر ساختمانی، نما و تزئینات به کار رفته با نمونه های موجود در مقابر ساخته شده توسط تیموریان در ناحیه ایران فعلی و مناطق همجوار به صورت کامل روشن است. از این رو، این نوشتار با هدف انتساب بنای گنبدسبز به دوره تیموریان، در پی پاسخ گویی به این سوال است که « الگوی هندسی به کار رفته در بنای گنبد سبز چیست؟ » و « آیا گنبدسبز با هندسه دوره تیموری مطابقت دارد؟ »؛ پژوهش از نوع بنیادی و روش تحقیق این پژوهش ترکیبی است که با استفاده از رویکرد کیفی و با به کار گیری روش تحلیلی و گردآوری اطلاعات به صورت مشاهده میدانی و مطالعات کتابخانه ای در تحلیل پلان، نما، برش و تزئینات بنا، بهره می جوید. نتایج پژوهش نشان داد: بنا در پلان از هندسه نه‌ض و نخیر، طول گنبدخانه به عنوان واحد مولد، تقسیم یک مربع به مربع های کوچکتر، مربع رشد یافته و قاعده مربع و مشتقات آن، در نما از قاعده مثلث متساوی الاضلاع و مشتقات آن و نیم مربع و در مقطع از همان قاعده نیم مربع بهره جسته است. تزئینات بیشتر بر اساس سیستم زیرساخت شعاعی همچون گره ها، شمسه و نیم شمسه و مربع رشد یافته در مقرنس گنبدخانه می باشد.

کلمات کلیدی:

گنبدسبز، معماری تیموری، هندسه معماری، مشهد

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1681057>

